

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

İSLAMİ FİNANS

DR. ÖĞR. ÜYESİ
MUHAMMET FATİH CANBAZ

Nida Yayıncılık: 513

Nida Akademi: 55

İslami Finans

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Fatih Canbaz

ISBN: 978-605-73599-2-6

1. Baskı, Eylül 2022 - İstanbul

Yayın Yönetmeni: Mehmet Kurşunlu

Mizanpaj&Kapak: Yusuf Seyhan

Nida Yayıncılık

Dağıtım Pazarlama İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti.

Sertifika no: 50123, Balaban Ağa Mah. Büyük Reşit Paşa Cad.

Yümni İş Merkezi No: 16/11 Fatih/İstanbul

tel: 0212 527 93 86

e-posta: nida@nidayayincilik.com.tr

nidakitap.com.tr

Baskı: Erkam Yayın San. ve Tic. A.Ş.,

Sertifika No: 51796

© 2022 Nida Yayıncılık

Her hakkı mahfuzdur. Tanıtım dışında kaynak göstermek suretiyle kısa alıntılar hariç, yayıncının yazılı izni olmaksızın yayımlanamaz; görsel, işitsel ve elektronik ortamlarda kopyalanamaz ve çoğaltılamaz.

İSLAMİ FİNANS

DR. ÖĞR. ÜYESİ
MUHAMMET FATİH CANBAZ

Dr. Muhammet Fatih Canbaz

1984 İstanbul, Fatih doğumlu olan Yazar, lise eğitimini Eyüp İmam Hatip Lisesinde tamamlamıştır. 2007 yılında Dumlupınar Üniversitesi Bilecik İİBF İşletme bölümünden mezun olduktan sonra kısa bir süre muhasebe ve dış ticaret konularında deneyimi olmuştur. 2008 yılında İslami bankacılık sektörüne adım atmış 2014 yılına kadar farklı şubelerde operasyon yetkilisi ve genel müdürlük bünyesinde mali kontrol uzmanı olarak görev yapmıştır. 2013 yılında Kırklareli Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi'nin ortak programında "Katılım Bankacılığının Türk Bankacılık Sistemindeki Yeri, Çalışma Şekli, Enstrümanları ve Performans Analizi" başlıklı İşletme yüksek lisans tezini, 2019 yılında ise Afyon Kocatepe Üniversitesinde "İslâmi Finans Aracı Olarak Karz-ı Hasen ve Katılım Bankaları İçin Bir Model Önerisi" başlıklı İşletme doktora çalışmasını başarıyla tamamlamıştır. 2014 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak akademi hayatına başlayan Canbaz, bu günlerde Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Finans ve Bankacılık bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmalarına devam etmektedir. Lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında uzmanlık alanı olan ve çalışmalarının yoğunlaştığı İslami finans, katılım bankacılığı, finans ve alternatif finans konularında dersler vermektedir. Akademik hayatının yanında İslami finans konusunda eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. İslami finans üst başlığı altında yayınlanmış birçok kitap ve makale çalışması olan yazar evli ve 3 çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ.....	11
FAİZSİZ FİNANSMANIN GEÇMİŞİ.....	14
İSLAM İKTİSADI VE FİNANSI.....	17
İslam İktisadı ve Finansının Temel İlkeleri.....	23

İKİNCİ BÖLÜM

FAİZ MESELESİ VE İSLÂM'DA FAİZ.....	31
FAİZ VE KÂR PAYI ARASINDAKİ FARK.....	39
İSLÂMÎ BANKACILIĞIN KISA TARİHİ VE TÜRKİYE'DE GELİŞİMİ.....	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSLÂMÎ BANKACILIK.....	49
İslâmî Bankacılıkta Fon Toplama Yöntemleri.....	51
Özel Cari Hesaplar.....	51
Katılım Hesapları.....	52
Katılım Bankacılığı Fon Kullandırma Yöntemleri.....	53
Murabaha Finansmanı.....	53
Klasik Murabaha.....	58
Çağdaş Murabaha.....	60
Bireysel Finansman Desteği.....	61
Mudarebe (Emek - Sermaye Ortaklığı).....	62
Finansman Aracı olarak Mudarebe.....	65
Fon Toplama Aracı olarak Mudarebe.....	68
Mudarebe Çeşitleri.....	70
Mudarebe Finansmanının Uygulanmasında Karşılaşılan Engeller.....	71
a. Risk ile İlgili Nedenler.....	71
b. Girişimcilik Ekosistemi ile İlgili Nedenler.....	72
c. Proje Kârına Bağlı Nedenler.....	72
d. Çalışanlara Bağlı Nedenler.....	73

e. Mevzuata Bağlı Nedenler.....	73
f. Müteşebbislere Bağlı Nedenler.....	74
Müşareke (Kâr - Zarar Ortaklığı).....	75
Finansal Kiralama (İcare).....	79
Selem ve İstisna.....	81
Sukuk (Kira Sertifikası).....	84
Sukuk Çeşitleri.....	86
İcare Sukuk (Menfaat Satımına Dayalı Sukuk).....	86
Mudarebe Sukuk (Risk Sermayesi Endeksli Sukuk).....	87
Müşareke Sukuk (Kâr – Zarar Ortaklığı Yatırımına Endeksli Sukuk).....	87
Mal Satımına Dayalı Sukuk.....	88
Karz-ı Hasen.....	89
Ariyet.....	91
Teverruk.....	92
Kefalet.....	94
İsticrar.....	96
Diğer Yöntemler.....	97

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İSLAM İKTİSADI VE FİNANSINDA TEMEL SORUNLAR.....	99
1. TEORİYE DAİR SORUNLAR.....	101
Teori Karmaşası.....	101
Alanda Yetişmiş Bilim İnsanı Sorunu.....	103
Literatürün Farklı Dillerde Gelişmesi.....	105
2. UYGULAMAYA DAİR SORUNLAR.....	105
Katılım Bankacılığı ve Geleneksel Bankacılık Sisteminin Benzer Özellikleri.....	105
Sistem Oyuncularının ve Ürünlerin Farkındalık Sorunları.....	107
Finansman Yöntemleri ve Murabaha Israrı.....	109
Çalışan Sorunu.....	111
Devlet Desteği Sorunu.....	112
Yasal Düzenleme Sorunları.....	113
3. BEŞERÎ SORUNLAR.....	115
Müslümanların İslam Ekonomisine İnancı, Ahlâk ve İktisat Sarmalı.....	115
Müslümanların Sisteme Dair Kaygıları Neticesinde Ortaya Çıkan Sorunlar.....	119
Katılım Bankacılığına Yönelik Süregelen Eleştiriler.....	122
KAYNAKLAR.....	125

TABLO VE ŐEKİLLER

Őekil 1. İslâmi Finansın Gelişim Süreci.....	44
Tablo 1. Katılım Bankaları 2022/09 Kâr veya Zarar Payı Oranları.....	52
Őekil 2. Murabaha Sözleşmesi Süreci.....	55
Őekil 3. Mudarebe Finansmanı Sözleşmesi Süreci.....	67
Őekil 4. Fon Toplama Aracı Olarak Mudarebe Sözleşmesi Süreci.....	69
Őekil 5. Sürekli Müşareke Sözleşmesi Süreci.....	78
Őekil 6. Azalan Müşareke Sözleşmesi Süreci.....	79
Őekil 7. Selem Sözleşmesi Süreci.....	83
Őekil 8. İstisna Sözleşmesi Süreci.....	84
Őekil 9. İcare Sukuk (Sukuk) Süreci.....	87
Őekil 10. Teverruk Sözleşmesi Süreci.....	94
Őekil 11. İslâmi Bankacılığın Ülkelerin Toplam Bankacılık Sektöründeki Payı ve Küresel İslâmi Bankacılık Payları.....	119

ÖNSÖZ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Peygamber efendimiz Hz. Muhammed'e salât ile selâm, çalışmayı tamamlamayı nasib eden Allah'a hamdolsun. Bu çalışmanın kısve-i tab'a bürünmesi uzun süre almıştır. 2012 yılında henüz bir eğitimci değilken *Bismillah* denilen bu eser uzun yıllar sonra bugün yayım aşamasına gelebilmiştir. Bu on yılda eserin yayınlanmasının erken olduğu yönünde çok defa kendime telkinlerde bulunmuşumdur. Ancak gelinen noktada her ilim insanının kendi usulü olduğunu okuduğum veya okuttuğum kitaplardan anlamış bulunmaktayım. Bu sebeple, çalışmanın yayımlanması hem benim daha iyi bir eser ortaya koymak adına çalışmamı sağlayacak hem de talebelerime karşı bir borcumun ifası olacaktır. Bu niyetle hazırlanan ve tarafınızdan okunma lütfuna erişen çalışmanın sizlere fayda üretmesini yüce Rabbim'den niyaz ederim.

İslam İktisadı ve Finansı literatürü son 15 yılda büyük gelişme kaydetmiştir. Bu gelişme sisteme olan ihtiyacın haklı bir tezahürüdür. Münhasıran hazırlanan İslâmi Finans, katılım bankacılığı veya yöntemlere ilişkin özgün çalışmalar ve çeviri eserlere ulaşmak epey kolaylaşmıştır. Elinizdeki kitap bu eserlerin bir benzeri olarak düşünülebilirse de yaklaşım olarak farklılıklar içermektedir. Hem akademide hem de uygulamada emek vermenin edindirdiği tecrübe ile bu kitabın akışı ve konu başlıkları alternatif kitaplara göre farklılıklar içermektedir. Bu farklılıklar olmazsa olmaz bazı kavramların, ihtiyaçların ve farkların anlaşılmasına ilişkindir. Yanı sıra İslâmi finans sisteminin iyileştirilmesi adına eleştirel bir bakış açısıyla önemli bazı meselelerin hatırlatılması gerekli olmuştur.

Çalışmanın birinci bölümünde kadim faizsiz finansmanın geçmişi incelenmiştir. Bu bölüm tüm inanç sistemlerinde iktisadi işlemlerin ahlaki bağlamdan koparılamadığını anlamaya katkı sağlayacaktır. Akabinde İslam iktisadı ve finansı konusu ele alınarak temel kaideler üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde, faiz meselesine girilerek İslam'da faizin durumu ve bankacılıkta kâr payı ile farklılığı üzerinde değerlendirme yapılmıştır.

Bu konunun özelde incelenmesinin amacı ise modern finans sistemi ile İslâmi finans sisteminin zahirde görülen benzerliklerinin yanıltıcı olduğunu göstermek olmuştur. Bölüm, İslâmi bankacılığın ülkemizde ve dünyadaki gelişim merhaleleri üzerinde durularak tamamlanmıştır. Üçüncü bölümde İslâmi finans yöntemleri hem bankacılık uygulamaları özelinde hem de geleneksel yöntemler bağlamında incelenmiştir. İlgili bölümde ek olarak ortaklığa dayalı finansman konusunda İslâmi bankacılık sektörünün yaşadığı sorunlar ve sukuk ayrıca incelenmiştir. Son bölümde ise İslam iktisadı ve finansının yüzleştiği temel problemler belirlenmeye çalışılarak tartışılmıştır. Bu çalışma tamamına ermiş bir çalışmayı değil henüz başlangıcı ifade etmektedir. İlerleyen yıllarda tekrar basılması halinde kitabın hacminin artırılması gereklidir. Bu hususta ümit varız.

Gazali'nin dediği üzere “*hak ile batılın yan yana bulunması hakkı batıla; batılı hakka çevirmez*” kabilinden farkındalık üretmeye çabalayan bu çalışma, bütünüyle bertaraf edilemeyecek bir yapıya kavuşan kapitalist dünyada İslam iktisadı ve finansına dair çalışmalar yapılması gerektiğini hatırlatmak arzusundadır. Eser, İslam İktisadı ve Finansına dair giriş mesabesinde mütevazı bir çalışmadır. Muhakkak eksikleri ve kusurları bulunmaktadır. Kursesiz olan yalnızca yüce Allah'tır. Binaenaleyh Allah Teâlâ'nın emri olan iktisadi ilkelerin ve davranış biçimlerinin ivedi bir biçimde eksik de olsa anlatılması gerekmektedir. İlerleyen safhalarda siz değerli okuyucuların katkılarıyla çalışmanın geliştirilmesi ve daha güzele ulaşması mümkündür. Ancak Müslümanların sürekli yoğun finansal ilişkilere muhatap olduğu günümüzde daha fazla zaman kaybedilmemesi ve mükemmelin aranması gerektiği düşünülmüştür. Eksik veya hatalarım için canbazz@gmail.com adresinden benimle iletişime geçmenizi istirham ederim.

Gayret bizden, takdir ve tevfik Allah'tandır.

Vesselam

2022/09 Bolu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

İktisad Türkçe’imizde var olan güzel kelimelerdendir. Ancak günümüzde bu kavramının yerine daha çok “ekonomi” kavramını kullanmayı tercih ediyoruz. Ekonomi çoğunlukla arz-talep, faiz ve piyasalar gibi kavramları çağrıştırmaktadır. Kullanmayı unuttuğumuz iktisad kelimesi ise kast kökünden türer; itidal üzere olmak, harcamada tasarruflu olmak, doğruyu hedeflemek gibi insani erdemleri anlatmaktadır. Bu farklılık, günlük kullanımları konusunda çok önemsenmese de sosyolojik ve kültürel kaynakları açısından iki farklı sistem yorumunun ürünüdür. Ekonomi bireyci rasyonel ve bencil bir yaklaşımı temsil ederken iktisad; toplum maslahatını önemseyen erdemli bir davranış bütününe temsil etmektedir. İlginçtir, bu iki farklı kavram, birbirinin yerine kullanılarak felsefeleri açısından ruhunu kaybetmiş kelimeler olarak karşımızda durur. Aslında kavramlar ve yüklendiği anlamlar düşünüldüğünde doğu ve batı kadar birbirinden uzaktır.

Günümüz neo-liberal ekonomi öğretilerinde “*her hâlükârda para kazanma*” bireylerin temel amacı olarak kurgulanmakta ve tüm popüler kültür araçları bu amaca hizmet etmektedir. Bu durumun kaynağında ise büyük oranda aç gözlülük, hırs, lüks arzusu ve ruhsuz bir ekonominin ürünü olan bireyleri görmekteyiz. Paranın yalnızca bir değer ölçüsü ve mübadele aracı olduğunun unutulması niçin yaşadığını bilmeyen sistemin çarklarına dönüşen neo-kapital toplumları meydana getirmiştir. Kapitalizmin temel mefkuresi olan sürekli büyüme ve sürekli kazanma dogması giderek içselleştirilmekte, para veya sermaye araç olmaktan asıl olmaya dönüşmektedir. Bugün bu ifadeleri İslâmi popülizm olarak değerlendiren kapitalistlerin, küresel ekonomik sistemin çılgınca büyümesine rağmen ürettiği finansal ve toplumsal krizleri tekrar gözden geçirmesi gerekmektedir. Kapitalizmin dayattığı ekonomi modelinin ürettiği ekonomik sorunlar, yoksulluk, fakirlik, aşırı borçlanma, küresel ısınma, iklim değişikliği ve “kalkınamama”

sorunları göstermiştir ki daha adil bir refah paylaşımı için yaradılışımıza uygun bir sisteme ihtiyacımız bulunmaktadır. Tam bu aşamada asrın idrakine farklı bir biçimde İslam'ın iktisadi öğretilerini hatırlatmak gereklidir.

Bir toplum düzeni ve yönetim biçimi olan İslam tabii olarak iktisadi faaliyetler hususunda da açıklamalar getirmektedir. İnsanın tabiata veya hayvanata dair ilişkilerini dahi düzenleyen İslam'ın iktisadi kurallar tanzim etmemesi düşünülemez. İktisadi ve ticari faaliyetlere ilişkin İslam hem Kur'an'da hem de sünnette tam bir çerçeve sunmaktadır. Görece yeni olan meseleler için ise içtihat kapısı hep açık kalmıştır. İslam'ın önerdiği iktisadi kaideler kadim eserlerde fıkıh ve ahlak bağlamında hep var olmuş ayrı bir cüz olarak değerlendirilmemiştir. Günümüzde ise Müslümanlar için iktisadi ve finansal konuların büyük bir imtihan vesilesi haline gelmesi bu bab'ın münhasıran düşünülmesini kaçınılmaz hale getirmiştir.

İslam İktisadi ve finansı uygulamaları, dünya finans sistemine hâkim olan kapitalist ve sosyalist uygulamalara karşı İslam ahkâmını gözeterek finansal faaliyet yürütme ve asıl olma gayesiyle ortaya çıkmış bilinçli bir çabanın ürünüdür. Sistemi anlatmaya yeterli gelmese de birçok toplumda karşılığı olan “*faizsiz finans*” uygulamaları tüm Müslüman toplumlarda İslam'ın emrettiği iktisadi ilkelerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Başka bir pencereden, hep var olanın yükselen kapitalizm karşısında tekrar bütüncül biçimde hatırlatılması gerekmiştir.

İslam'da Müslümanların tüm iktisadi faaliyetlerinde Allah'tan gelen insana ve sisteme dair emirlere uyması hem bireysel refah hem de toplum maslahatı açısından bir gereklilik olarak bildirilmektedir. Bireysel refah ve toplum maslahatı yalnızca Müslüman toplumlar açısından düşünülemez. Tüm insanlık ancak Allah'ın belirttiği iktisadi kurallara uyulması halinde gelir adaleti ve refah paylaşımı ile tanışabilecektir. Bu gerçeğin yansımaları ilginç bir biçimde faizsiz finansa ilişkin girişimlerin gayrimüslim toplumlarda ortaya çıkmasıyla daha da netleşmiştir. Amerika veya Avrupa gibi gayrimüslim coğrafyalarda da faizsiz finansa erişme isteği sürekli olarak İslâmi kaygılardan bağımsız şekilde gelişmektedir. Bu durum İslâmi finans her toplumun ihtiyaç duyduğunu ortaya koyarken modern finans bu modele “*etiğe dayalı finans veya ahlâki finans*” adı vermeyi tercih etmiştir.

Geleneksel iktisadi yaklaşımlar temelde bir yaratıcıyı, yaratıcının kurallarını veya metafizik herhangi bir bağlantıyı reddeder. Bu nedenle bu ihtiyacı insanda var olduğunu savundukları “ethos” yani karakter kavramıyla ilişkilendirmişlerdir. Bu adlandırma dahi zımnen yaratıcının varlığının ve insanı fitratı itibariyle ahlaklı güzel yarattığının kabulüdür¹.

Etige dayalı finansın ortaya çıkışında, faizin toplumlar üzerindeki olumsuz sonuçları ve yıkıcı küresel mali krizler etkili olmuştur. Avrupa’da etik bankacılık uygulayan kurumlara İsveç ve İtalya’da faaliyet gösteren ve tamamıyla faizsiz finansman anlayışıyla çalışan JakBank güzel bir örnektir. Yanı sıra bankacılığa alternatif finansman yöntemleri olarak ifade edilen; girişim sermayesi (venture capital), kitle fonlaması (crowdfunding), tasarruf finans sistemi (rosca), kooperatif sistemi (cooperative systems) ve melek yatırım (angel investing) gibi yöntemler özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerde yüksek faiz maliyetlerinden ve finansal kölelikten kaçmak adına giderek önem kazanmaktadır. Yalnızca kitle fonlaması finansman yönteminin beş yıl içinde 2 trilyon dolarlık pazar payına ulaşacağı tahminleri düşünüldüğünde alternatif finansın geleneksel bankacılık karşısındaki yükselişi rahatlıkla anlaşılabilir.

Türkiye’de İslâmi finans çabaları da Müslüman ülkelere paralel şekilde, öncelikle faizden kaçınma kaygısından hareketle ortaya çıkmıştır. İslâmi finansın yayılma dönemi olarak kabul edilen 80’li yıllar İslâmi finansmana aracılık edecek olan özel finans kurumlarının (ÖFK) ortaya çıkmasına vesile olmuştur. 2005 yılından bu yana ise katılım bankaları adıyla temsil edilen İslâmi bankalar ülkemizde henüz arzu edilen seviyede pazar payına sahip olmasa da önemli bir farkındalık üretebilmiştir. İslâmi bankacılık hala gelişen bir sektörken kırk yıla yaklaşan faaliyet süresinde önemli bir yol kat etmiş ve gösterilen ilgiyi hak etmiştir. İslam iktisadı ve finansına ilişkin farkındalığı arttırmaya yönelik hazırlanan bu ve benzeri eserler arzulanan bilinçli ve iktisatlı insanın tekamülüne katkı sağlayacaktır.

1 “Her doğan, İslâm fitratı üzerine doğar. Sonra, anne-babası onu Hristiyan, Yahudi veya Mecusi yapar.” (Buhârî, cenâiz 92; Ebû Dâvut, sünne 17; Tirmizî, kader 5)

KAYNAKLAR

- AİMS. (2022). What is Mudarabah or Mudaraba?
- Akın, C. (1986). Faizsiz Bankacılık ve Kalkınma, Kayıhan Yayınları, İstanbul.
- Aktepe, İ.E. (2012). Sorularla Katılım Bankacılığı, Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) Yayınları
- Ansay, S. Ş. (1954). Hukuk Tarihinde İslam Hukuku. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Arslan, İ. (1988). Türk Hukukunda Özel Finans Kurumları, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Aström, Z. H. (2011). Paradigm Shift for Sustainable Development: The Contribution of Islamic Economics. *Journal of Economic and Social Studies*, 1(1), 73-84.
- Atia, J. (1995). Banking in Islamic Framework, (Ed.) F. Khan, Islamic Financial Institutions içinde, Islamic Financial Institutions Seminar Proceedings series No.27, Islamic Development Bank-Islamic Research and Training Institute, Jeddah
- Ayub, M. (2017). İslâmi Finansı Anlamak. İktisat Yayınları.
- Bayındır, S. (2005). İslam Hukuku Penceresinden Faizsiz Bankacılık, Rağbet Yayınları
- Bayraktaroğlu, S. (2013), Eğitim Sistemindeki Yabancı Dil Sorunsalı.
- BDDK. (2022). Doküman Getir- <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/697>
- Bilmen, Ö. N. (1970). Hukuk-i İslâmiyye ve Istılahat-ı Fıkhiye Kamusu (Cilt 6). Bilmen Yayınevi
- Bolat, Ü. (2012). Tarihte İlginç Vakıflar. Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları
- Bulut, M. (2015), "Ahlak ve İktisat", Adam Akademi, 5 (2), 105-123.
- Canbaz, M. (2018). Katılım Bankacılığı. 2. Baskı, Beta Yayıncılık
- Canbaz, M. (2012). Katılım Bankacılığı ve Türkiye'deki Gelişimi, (Ed.) F.Kaya, Bankacılık Giriş ve İlkeleri içinde, Beta Yayıncılık
- Cohen, B. & Winn, M. I. (2007). Market imperfections, opportunity and sustainable entrepreneurship. *Journal of Business Venturing* (22), 29-49.
- Çamlı, A. Y. (2020). "Zenginleşme' Paradoksunun Aristo-Macintyre Düşüncesinde Çözümlemeye Çalışılması», Muhafazakâr Düşünce Dergisi, 59, 170-193.
- Çetintaş, R. (2016). İslam Hukuku Açısından Tedarik Sözleşmesinin Meşrûiyeti. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* (11-12), 39-66.
- Çızakça, M. (2019). İslam Ekonomisi ve Finansına Giriş, KTO Karatay Üniversitesi Yayınları.
- Dar, H. (2017). Shari'a Scholars Versus Islamic Economists.
- Dewett, K. K. (1948). Modern Economic Theory, Delhi: Premier Publishing Co.
- DİB. (2022). Kur'an-ı Kerim. <https://kuran.diyaret.gov.tr/Tefsir/>
- Döndüren, H. (1998). Çağdaş Ekonomik Problemlere İslâmi Yaklaşımlar. İklim Yayınları.
- Döndüren, H. (2012). Delilleriyle Ticaret ve İktisat İlmihali. Erkam Yayınları.
- Döndüren, H., (2008). "Osmanlı Tarihinde Bazı Faizsiz Kredi Uygulamaları ve Modern Türkiye'de Faizsiz Bankacılık Tecrübesi", Uludağ üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (17)1, 1-24
- Duramaz, S. (2018). "Doğrulamalı Faktör Analizi ile Katılım Bankalarının Talep Yapısının Belirlenmesine Yönelik Alan Araştırması: Ege Bölgesi Örneği", (Ed.) Türkiye Katılım Bankaları Birliği, Katılım Finansmanında Yeni Yaklaşımlar, TKBB Yayınları.

- Dûrî, A. (2014). İslam İktisat Tarihine Giriş (1. b.). (S. Orman, Çev.) İnsan Yayınları.
- Durmuş, A. (2010). Fıkıhta Karz (Ödünç) Sözleşmesinde Vade Şartının Bağlayıcılığı Meselesi. İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi (16), 315-330.
- Durmuş, A., (2010). Modern Bir Finansal Araç Olarak Sukûk ve Fıkhî Açından Tahlili, (Ed.) Köse, S., İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi- İslam İktisadî Özel Sayısı içinde, Mehîr Vakfı, Konya, 141-156
- Dursun, İ. (2016). Küçük ve Ortaboy Ölçekli İşletmelerin Finansmana Erişim Sorunu ve Nedenleri. Maliye Araştırmaları Dergisi, 2(1), 1-19.
- Ebussuûd, M. İ. (2022). Mecmûatü'l-Fetâvâ. (V. b. Yusuf, Dü.) İstanbul Müftülüğü Kütüphanesi.
- Efendić, V., Hadžić, F., & Izhar, H. (2017). Critical Issues and Challenges in Islamic Economics and Finance Development. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan.
- Eken, M.F., (2005). Faizsiz Bankacılık Modelleri ve Türkiye Uygulamaları, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- El-Gari, M.A. (1997). A Short Term Financial Instrument Based on Salam Contract, (Ed.) A. Ausaf, Islamic Financial Instruments for Public Sector Resource Mobilization, içinde, Islamic Research and Training Institute Seminar Proceedings No.39, Islamic Development Bank, Jeddah, 249-266.
- Enfal. (2018). Bey' Bi'l-istiğlal (İstiğlal Yoluyla Satış). Enfal İslam
- Erdem, H. (2016). Meslek ve Ahlak, (Ed.) A. Diken, Ahilik ve Meslek Ahlakı, KTO Karatay Üniversitesi Yayınları.
- Er-Razi, F. (1988). Tefsir-i Kebir- Mefâtihu'l-Gayb. (S. Yıldırım, S. Kılıç, L. Cebeci, & S. Doğru, Çev.) Huzur Yayınevi.
- Eskici, M.M. (2007). Türkiye'de Katılım Bankacılığı Uygulaması ve Katılım Bankaları'nın Müşteri Özellikleri, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Gül, A.R. (2005). Faizsiz Bankacılığın Dini Temeli Açısından Mudarabe ile Selef Yöntemlerinin Mukayesesi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (1), 43-83.
- Hassan, S.M. (2004). Issues in the Regulation of Islamic Banking (Case of Sudan), Research and Studies Series Issued by Bank of Sudan, 5, 11
- Haziroğlu, T. (2017). Katılım Ekonomisi. İz Yayıncılık
- Hurşit, E. (2018). Vadeli Alım Peşin Satım. (TKBB) Katılım Finans Dergisi (5), 50-52.
- ISDB. (2022). Who we are. The Islamic Development Bank
- Kaplan, H. (2002). Özel Finans Kurumlarının Finansal Analizi ve Performans Değerlendirmesi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Karaman, H. (2022). Ekonomi Konuları. <https://www.hayrettinkaraman.net/>
- Karaman, H., Çağrıci, M., Dönmez, İ. K., & Gümüş, S. (2014). Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsiri. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları
- Kettani, H. (2020). Muslim Population in Asia, Proceedings of the 2009 International Conference on Social Sciences and Humanities , 1-9.
- Khidhir, S. (2018). Islamic Finance: A Lucrative Opportunity
- Kisbet, M. (2015). İslam Borçlar Hukukunda Kabzin Akitlere Etkisi. İHYA Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi, 1(2), 1-21.
- Kula, V. (2015). Finansal Yönetim (KPSS Soru Çözümlü) (1. b.) Asa Kitabevi.
- Lazzarato, M. (2015). Borçlandırılmış İnsanın İmali – Neoliberal Durum Üzerine Deneme. Açılım Kitap
- Lila, N. K. (2018). Katılım Bankalarının Murabaha İşlemlerinde Malın Kabzı Meselesinin İslam Hukuku Açısından Değerli., Uluslararası İslam Ekonomisi ve Finansı Araştırmaları Dergisi, 4(2), 43-61.
- Milham, A.S., (1989). Beyu'l-murâbaha ve tatbikatuhâ fi' mesârifî İslâmiyye

- Mirakhor, A., & Bao, W. Y. (2014). İslâmi ve Klasik Finans Sistemlerinin Epistemolojik Temelleri. Z. İkbâl, & A. Mirakhor içinde, Ekonomik Gelişim ve İslâmi Finans (s. 29). The World Bank.
- Orhan, Z. H. (2021). Türkiye'de İslam İktisadının Sorunları. İlke Analiz
- Özel Finans Kurumları Birliği. (2004). Dünyada ve Türkiye'de Faizsiz Bankacılık, ÖFKB
- Özsaatci, F. G. (2019). Katılım Bankacılığı Reklamlarında İçerik Analizi, Business and Economics Research Journal, 10 (5), 1127-1142.
- Özsoy, M. (2012). Sağlam Bankacılık Modeli ile Katılım Bankacılığına Giriş, KuveytTürk Yayınları.
- Özulucan, A. ve Deran, A. (2009). Katılım Bankacılığı ile Geleneksel Bankaların Bankacılık Hizmetleri ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Karşılaştırılması, Mustafa Kemal Üniversitesi SBE Dergisi, (6)11, 85-108
- PAIA. Inc. (2022). Islamic Finance And Banking Principles and Practices. The Philippine Association of Islamic Accountants.
- Pamuk, Ş., (1988). 100 Soruda Osmanlı-Türkiye İktisadi Tarihi, Gerçek Yayınevi
- Sağlam, D., (1976). Türkiye Ekonomisi, Sanem Matbaası
- Saraç, M. (2011). Faiz Sorunu. İz Yayıncılık.
- Saripudin, K.N. Mohamad, S. Razif, N.F.M. Andullah, L.H. ve AbdulRahman, N.N. (2012). Case Study on Sukuk Musharakah Issued in Malaysia, Middle-East Journal of Scientific Research (12) 168-175
- Sayı, A. (1987). Faiz ve Faizin Tarihi Gelişimi. A. Tabakoğlu, & İ. Kurt içinde, Faizsiz Yeni Bir Banka Modeli [Faizsiz Kredileşme Sistemi] (s. 32). İslâmi İlimler Araştırma Yayınları Vakfı.
- Sıddıki, S. (1980). İslam Devletinde Mali Yapı (2 b.). (R. Özdenören, Çev.) Fikir Yayınları.
- Soufian, M., Forbes, W., & Hudson, R. (2014). Adapting financial rationality: Is a new paradigm emerging? Critical Perspectives on Accounting, 8(25), 724-742.
- Söyler, İ., (2012). Kira Sertifikalarına Yönelik Vergisel Teşvikler, Vergi Raporu Dergisi, 5
- Tabakoğlu, A. (2008). İslam İktisadına Giriş, Dergâh Yayınları
- TBB. (2022). Aktif Büyüklüklerine Göre Banka Sıralaması- <https://www.tbb.org.tr>
- TDV. (2022). Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi. <http://www.islamansiklopedisi.org.tr>
- Tekin, B. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Katılım Bankacılığına Yönelik Bilgi, Algı ve Farkındalık Düzeyleri ve Tercihlerine Etkisi. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD), 4 (1), 135-150
- TKBB. (2013). Sukuk (İslâmi Finansman Bonusu). <https://www.tkbb.org.tr>
- TKBB. (2022). Banka Bazında Kar Payı Oranları. <https://tkbb.org.tr/veri/karpaylari>
- TKBB. (2022). Katılım Bankacılığı Nedir? Nasıl Çalışır?
- TMSF. (2022). Müflis Asya Katılım Bankası A.Ş. Alacaklı ve Borçlularının Dikkatine- <https://www.tmsf.org.tr/tr/Tmsf/Cozumleme/banka.dikkatine>
- Toraman, C., Ata, H. A., ve Buğan, M. F. (2015). İslâmi Bankacılık Faaliyetlerine Yönelik Müşteri Algısı Üzerine Bir Araştırma, Gaziantep University Journal of Social Sciences, 14(4), 761-779.
- Tunç, H. (2013). Katılım Bankacılığı Felsefesi, Teorisi ve Türkiye Uygulaması (10 b.) Nesil Yayıncılık.
- Turan, M. F. (2015). Bey' bi'l-Vefa ve Bey'u'l-İne ile Mukayeseli Olarak Günümüz Repo İşlemlerinin Fıkhi Boyutu. Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 14(27), 117-144.
- Uslu, S. (2005). İslam'da Faiz Yasağı ve Çağdaş Finans. Zafer Yayınları.
- Usmani, M. T. (1998). An Introduction to Islamic Finance. London: Kluwer Law International.
- Weber, M. (2001). The Protestant Ethic and The Spirit of Capitalism. Routledge Classics.
- Yazır, E. M. (1992). Hak Dini Kur'an Dili (1. b., Cilt 2). (İ. Karaçam, E. Işık, Bolelli, Nusretin, & A. Yücel, Çev.) Zehraveyn-Aziz Dağıtım.
- Yazman, İ. (1964). Mecelle Hukukunda Selem Akdi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fak. Dergisi, 281-307
- Yılmaz, O.N. (2010). Faizsiz Bankacılık İlkeleri ve Katılım Bankacılığı, TKBB Yayınları
- Yozgat, F. (2010). Faizsiz Ekonomi Sosyo-Ekonomik Yaklaşım, Araştırma Yayınları

- Zaim, S. (1992). İslam- İnsan Ekonomi. Yeni Asya Yayınları.
- Ziraat Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. (2019). 30 Haziran 2019 Ara Dönem Finansal Tablolara İlişkin Sınırlı Denetim Raporu. KPMG.
- Canbaz, M. F. & Erden, A. (2020). Katılım Bankalarında Mudarebe Finansmanını Engelleyen Faktörler. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5 (4), 646-658
- Canbaz, M. F. (2020). İslam İktisadi ve Finansında Temel Sorunlar. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22 (2), 244-258
- Canbaz, M. F. (2013). Katılım Bankacılığının Türk Bankacılık Sistemindeki Yeri, Çalışma Şekli, Enstrümanları ve Performans Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Canbaz, M. F. (2020). İslâmi Finans Aracı Olarak Karz-ı Hasen ve Katılım Bankaları İçin Bir Model Önerisi. Türkiye Katılım Bankaları Birliği Web Sitesi (TKBB)